

Як зазначає В. В. Москаленко, стереотипізація є значним ефектом міжособистісного сприйняття. Це побудова образу на основі уже існуючого, стійкого уявлення, наприклад, про членів певної соціальної групи: гендерної, етнічної.

З метою прискорення чи полегшення міжособистісного спілкування людина на підсвідомому рівні починає застосовувати стереотипи, не задумуючись, що можливо думка, складена по першому знайомству, може абсолютно не відповідати реальності.

Стереотип – усталене ставлення до подій, вироблене на основі порівняння їх з внутрішніми ідеалами.

Соціальний стереотип – це система економії ресурсів в процесі оцінювання моделей середовища.

Розглянутий з соціально-психологічної сторони процес стереотипізації у представників різних рас, культур та людей різного фінансового становища може кардинально відрізнятись. Як справедливо підкреслює В. С. Агеєв, процес стереотипізації, як й інші міжгрупові механізми, «виконує об'єктивно необхідну функцію, дозволяючи швидко, просто й достатньо надійно категоризувати соціальне середовище індивіда»

Тому буде цікаво розглянути детальніше сучасні дослідження критичного мислення молоді, в яких саме сферах найбільше проявляються ті чи інші стереотипи, наскільки сильно вони відповідають реальності, та їх вплив на відносини при близькому спілкуванні, що допоможе нам краще зрозуміти першоджерела непорозумінь, які виникають з хибних стереотипів.

Таким чином, можна буде зробити висновок щодо відмінностей стереотипів у різних життєвих сферах людей молодого віку.

ЧИ ВПЛИВАЄ КРЕАТИВНІСТЬ НА ЗДАТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ДО АДАПТАЦІЇ?

*А. С. Окнова,
аспірантка спеціальності «Психологія»,
Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України
Науковий керівник: О. М. Кокун, чл.-кор. НАПН України,
д. психол. н., професор*

Адаптація до будь-яких змін означає пристосовуватися до того, як ми робимо речі у всіх сферах нашого життя, реагувати на мінливі обставини. Адаптація є питанням виживання у швидкозмінюючомуся

світі. Питання психологічної адаптації постає перед особистістю у багатьох сферах її життя: від зміни колективу у зв'язку з переходом до нового місця роботи чи переїзду до іншої країни, чи, наприклад, розривом тривалих стосунків або втратою близької людини. Адаптація до змін означає не тільки захист від негативних впливів, але й краще використання будь-яких переваг. Адаптація це відповідність між індивідом та навколишнім середовищем. Динамічна взаємодія між людиною, культурою та оточенням – одне з найважливіших питань аналізу творчості. Е. П. Торренс визначає креативність як здатність породжувати нові, оригінальні ідеї і, таким чином, ефективно вирішувати проблемні ситуації. Адаптація визначається як пристосованість або пристосування особистості до зовнішніх умов, але адаптація також може означати перехід від одного середовища до іншого більш пригідного. Тобто, чи можна вважати, що особистість, що є більш гнучкою та здатна до генерації яксіно нових ідей здатна до кращої адаптації аніж та, якій бракує вище описаних якостей. Які фактори впливають на те що одна особистість пристосовується до змін краще аніж інша? Існує гіпотеза, що креативність є одним із факторів кращої адаптації особистості до змін. (Рішард В., Лебо Ж., 2018).

Завдання наукової роботи полягає в аналізі останніх досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців щодо впливу різного рівня креативності на адаптаційні можливості особистості.

Проблема адаптації, від змісту поняття та чинників до прояву у різних сферах діяльності особистості вивчалась такими вченими як: В. Мерлін, Ю. Александровський, В. Суворова, Ф. Березін, М. Раттер, Х. Ремшмідт. Питання термінології, факторів розвитку креативності досліджувалася такими вченими як: Д. Богоявленська, В. Дружинін, В. Клименко, С. Максименко, Я. Пономарьов, Дж. Гілфорд, П. Торренс, Г. Адлер. На сьогодні, незважаючи на те, що існує велика кількість праць стосовно цих двох понять тема зв'язку креативності і адаптації є недослідженою.

З одного боку, особистість з високим рівнем креативності характеризується високою адаптивністю, емоційною зрілістю, комунікативністю, (Малімон Л., 2003) з іншого ж боку їй властиві емоційна неврівноваженість, тривожність та недостатня адаптованість.

На думку Є. Лукаш існує три ситуації взаємодії креативності та соціально-психологічної адаптації. Перша включає зміну себе і пристосування до середовища, конформність, поступливість. У другій ситуації взаємодії креативності та соціально-психологічної адаптації

відбувається зміна середовища відповідно до потреб індивіда. У третій ситуації взаємодії креативності та соціально-психологічної адаптації відбувається втеча, уникнення. (Лукаш Е., 2004).

Креативність позитивно пов'язана з різними конструктами самоконцепції (тобто, самосприйняттям), такими як самооцінка та самоефективність (Штернберг, 2006). Щобільше, творчість пов'язана з готовністю долати перешкоди, ризикованістю та толерантністю до неоднозначності (Sternberg, 2006). Ці висновки підтримують думку про те, що творчість позитивно сприяє психологічній адаптивності.

У дослідженні Белінської, наприклад, у студентів з високим рівнем творчості майже всі показники адаптивності вищі ніж у студентів з низьким рівнем. В той час науковиця зазначає, що важливим фактором тут є тип креативності: так у показник стійкості емоційного переживання та готовності до здійснення дій, спрямованих на досягнення мети, широти охоплення сигналів соціуму, у студентів із середнім рівнем особистісної креативності нижчі, ніж у низько та високо креативних студентів, проте такі показники адаптивності, як інтегральний показник адаптивності, показник загальної задоволеності, широта охоплення сигналів соціуму, точність орієнтації в соціальних очікуваннях, стійкість емоційного переживання, у студентів із середнім рівнем когнітивної креативності, навпаки, вищі, ніж у низько та високо креативних студентів. (Белінська М., 2011).

В іншому дослідженні студентів Ювсечко О. зазначається, що рівень креативності значно корелює з адаптацією. Окрім того, було визначено, що великий вплив на адаптованість студентів здійснюють і індивідуальні властивості такі як: комунікативний потенціал та рівень загальної самооцінки. В той час як рівень самооцінки не впливає на рівень креативності. Є залежність між рівнем адаптованості, комунікативними здібностями, та креативністю. До адаптації також відносяться можливість регулювати власну поведінку, наявність соціальної підтримки з боку людей, рівень нервово-психічної стійкості, адекватність сприймання соціальних норм. (Ювсечко О., 2012)

Отже, бачимо, що окремо тема креативності та адаптації є добре розробленою серед вітчизняних та зарубіжних вчених. В той час як тема впливу рівня креативності та розвинених творчих здібностей на рівень психологічної адаптації особистості тільки, но почала набирати оборотів і кількість інформації є досить невеликою. У зв'язку із чим потребує подальшого вивчення.

Виходячи з вище написаного, можна стверджувати, що креативність впливає на здатність особистості до адаптації у динамічному світі, де людині потрібно не тільки просто адаптуватися до змін, а й для якісного життя активно і творчо діяти у непередбачуваних обставинах. Також, чим вищий рівень креативності споглядався у студентів тим вище була їх психологічна адаптація. Креативність виступає як здібність особистості до розвитку, готовність до нестандартного мислення та пошуку нових, оригінальних шляхів розв'язання проблем, що якісно впливає на необхідність адаптуватися до нових навколишніх умов. Також, потребує подальшого дослідження тема взаємозв'язку різних типів креативності та адаптації.

ЧИННИКИ І ШЛЯХИ БОРОТЬБИ З ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЮ

К. С. Поліщук,

студентка 1 курсу спеціальності «Психологія»,

Донецький національний університет

імені Василя Стуса

Науковий керівник: К. М. Васюк, к. психол. н, доцент

На сьогоднішній день проблема Інтернет-залежності стає особливо актуальною, оскільки все більша кількість людей отримує вільний досвід до інтернет ресурсів, що перетворило інтернет з засобу отримання інформації на сферу віртуальної реальності, де особистість може вільно встановлювати контакти зі значною кількістю людей, часто презентуючи при цьому не справжнє своє «Я», а бажаний, ідеальний образ; спробувати себе в новій ролі, яка є недоступною для людини в реальному житті; демонструвати незвичні моделі поведінки. Все це часто робить віртуальний світ більш бажаним, ніж реальний, в якому особистість обмежена певними рамками, страждає від фрустрації та неможливості задоволення важливих потреб, втиснута в рамки соціального статусу, соціальної ролі, відчуває незадоволення оцінюючи свою зовнішність тощо. Це призводить до того, що людина починає сприймати інтернет як засіб задоволення потреби в спілкуванні, спосіб підвищення самооцінки та позбавлення від різного роду комплексів, що спонукає її до збільшення кількості часу, яку людина проводить в інтернет-мережі на шкоду взаємодії з реальним